

عنوان مقاله:

نگرشی بر اسراف و ضایع نمودن منابع آب کشور در مراحل تولید و مصرف محصولات کشاورزی

محل انتشار:

اولین همایش روشهای پیشگیری از اتلاف منابع ملی (سال: 1383)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسندگان:

عباس کشاورز - موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی

نادر حیدری - موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی

خلاصه مقاله:

بخش کشاورزی در ایران یکی از مهمترین بخشهای اقتصادی می باشد و این در حالی است که کمبود آب اصلی ترین عامل محدود کننده تولید محصولات کشاورزی و غذایی می باشد. در حدود 93 درصد (80 بیلیون متر مکعب) منابع آب تجدید شونده کشور در کشاورزی فاریاب مصرف می گردد ولی تولیدات کشاورزی حاصل از آن (51 بیلیون تن) تقاضای نیاز غذایی کشور را نمی نماید. نتایج تحقیقات و مطالعات مختلف بیانگر آن است که در بخش کشاورزی کشور، آب به شکلهای مختلف و به میزان زیادی تلف می شود به نحوی که بازده کل آبیاری در کشور بین 33 تا 37% تغییر می نماید. یعنی حدود 70% از منابع آب به صورت تبخیر، نفوذ عمقی، جریانات سطحی به زهکشها، و از طریق رودخانه هایی که به دریا ریخته و یا ازمرزهای کشور خارج می شوند تلف می گردد. کارایی مصرف آب کشاورزی (Water Productivity) که به شکل ساده می توان آن را مقدار تولید در واحد آب مصرفی تعریف نمود و وضعیت استفاده بهینه از آب را در تولید مشخص می نماید. در حال حاضر در کشور 0/7 کیلو گرم بر مترمکعب می باشد، و این در حالی است که برای تامین غذای جمعیت رو به رشد کشور در سال 1400 باید عدد کارایی مصرف آب به 6/1 کیلو گرم بر متر مکعب افزایش یابد. در زمینه استفاده بهینه از منابع آب و کاهش ضایعات و تلفات آن می توان به کاهش تلفات آب از طریق کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و به دنبال آن موضوع آب مجازی (Virtual Water) اشاره نمود. با در نظر گرفتن اینکه حداقل 15% از کل تولیدات کشاورزی کشور ضایع می گردد، مقدار ضایعات تولیدات کشاورزی بالغ بر 7/7 بیلیون تن (0/15 × 51/3) می گردد. با لحاظ نمودن مقدار کارایی مصرف آب محصولات تولیدی (یعنی رقم 0/63 کیلوگرم بر متر مکعب)، مقدار ضایعات آب از طریق ضایعات محصول 12 بیلیون متر مکعب (bm3) محاسبه می گردد. این مقدار ضایعات آب از نظر حجم برابر 50% آب ذخیره شده در پشت 63 سد احداث شده در کشور و تقریباً 3 برابر حجم آب پشت بزرگترین سد مخزنی کشور یعنی سد کرخه می باشد. برای رفع وابستگی از واردات گندم، برنج، ذرت، شکر و روغن نباتی، بر اساس محاسبات نیاز آبی محصولات مذکور و سطح زیر کشت و عملکرد هر یک از محصولات، به کمتر از 12 میلیارد متر مکعب آب نیاز است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که خودکفایی در تولید محصولات فوق به سادگی از طریق صرفه جویی در مصرف آب ناشی از کاهش ضایعات محصولات کشاورزی امکان پذیر است. واردات بعضی محصولات کشاورزی به کشور بدان معنا است که در واقع آب به شکل مجازی وارد کشور گردیده است. این موضوع نگرش جدیدی است که برای انتخاب آن به عنوان یک استراتژی صرفه جویی و کاهش فشار بر منابع آب کشور جای مطالعه و تحقیق زیادی دارد و می تواند به عنوان یک گزینه در بحث های کلان منابع آب کشور مطرح گردد.

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/26573>

